

TUHATKUOLEVAN
Kirous

Siiri Enoranta

WSOY

SIIRI ENORANTA

Tuhatkuolevan
kirous

Kiitos Taiteen edistämiskeskus ja Suomen Kulttuurirahaston
Pirkanmaan rahasto kirjoitustyön mahdollistamisesta,
sekä Tampereen Ursa ry:n kunniapuheenjohtaja Kari A. Kuure,
kun lahjoitit aikaasi ja heittädyit spekuloidaan mahdottomia.

© SIIRI ENORANTA JA WSOY 2018

KANNEN KUVAT ISTOCKPHOTO JA RIIKKA TURKULAINEN

ISBN 978-951-0-42965-5

PAINETTU EU:SSA

Perheeni noidille

Prologi

Kaikki alkoi siitä, kun leikkasin hiukset tallissa mohmanharjaksilla ilman äidin lupaa. Mohmat katselivat minua raukeina ja onnellisen tylsistyneinä ovettomista pilttuistaan, ne olivat vaelta-
neet sisälle iltapäivän helteisimmiksi tunneiksi. Niiden otsaharjat olisivat kasvaneet maahan saakka, jos niitä ei olisi leikattu. Yleensä karkeat jouhet katkaistiin hiukan turvan yläpuolelta niin, että mohma pystyi päättään heilauttamalla häätämään mahdollisimman paljon kärpäsiä ja mäkäräisiä, mutta harja ei ulottunut kuitenkaan ruokakaukaloon saakka. Minun hiukseni olivat tylsän ruskeat, melkein samaa väriä kuin ihoni, isä väitti, että niissä näkyi kullan sävyjä, mutta se oli pöyristyttävä valhe. Olisin halunnut mustat hiukset, metalliseen siniseen taivattavat niin kuin pillerinpyörittäjän selkäpanssari, tai sellaiset kuin äidillä, jolla ruskeaan sekoittui auringossa kimmeltävää kuparia. Äidin hiukset olivat paksut ja kiiltävät ja itsekseen loiville laineille kaartuvat, ei ihme ettei *hän* halunnut leikata hiuksiaan. Mutta minun tukkani oli ohut ja tylsä ja ankea, ja takareisiäni läpsivä letti näytti naurettavalta.

Olin halunnut leikata hiukseni jo pitkän aikaa, mutta äiti oli aina kieltänyt. Tarkemmin ajatellen se ei ollut yhtään äidin tapaista, sillä muuten hän antoi minun juosta pitkin Loimulouketta minkä näköisenä halusin. Hän ei piitannut siitä, että kuljin Tristinin vanhoissa nahkatossuissa, joiden saumat irvistivät ja joista mohmanlannan lemu ei kulunut pois, mutta kun niissä oli parasta juosta, ja ne hengittivät helteelläkin ja kuivuivat nopeasti, minun

piti vain muistaa kuivattaa ne jalkojeni muotoiseksi. Äiti ei piitannut siitä, että sotkin vaatteeni mahlaan ja kuraan, kun kiipeilin puihin tai etsin rantalietteestä spiraalikotiloita. Tristin sanoi joskus, että näytän linnunpelätiltä, mutta isoveljet käsittääkseni sanoivat sellaisia asioita, eikä niistä kannattanut sen kummemmin piitata. Äitiä ei haitannut, jos hiukseni olivat takussa, likaiset, tai sojottivat kosteana pörrönä minne sattui, kunhan en leikannut niitä.

»Etkö halua, että hiuksesi ovat yhtä pitkät ja kauniit kuin äidillä?» hän tapasi kysyä, kun olin pikkuinen, ja suukottaa varpaitani, ja totta kai minä halusin. »Etkö haluakkin, että me olemme ihan samanlaisia?»

Sellaista typerää höpinää, jota pikkulapsille syötetään, joka ei tarkoita oikeastaan mitään. Ja siinähan se olikin: me emme olleet samanlaisia, eivät hiukseni olleet koskaan olleet läheskään yhtä kauniit kuin äidillä. Minä halusin samanlaisen otsatukan ja kulmikkaan polkkatukan kuin olin nähnyt monilla tytöillä Sisintrassa edellisvuoden talvipäivänseisausmarkkinoilla. Täsmälleen poskiluun kohdalle ylettyvät latvat, huoleton, tyylikäs, sivaltavan asenteellinen kampaus. Halusin tukan, joka sanoi, että *Minä olen fiksu ja pätevä ja sattumoisin myös aika upea nuori nainen*. Jotakin sellaista.

Meillä oli ollut äidin kanssa aiheesta monia keskusteluja vuosien mittaan. Hän oli saanut minut pidettyä kurissa lempeällä maanittelulla siihen saakka, kun olin ehkä kahdeksan, ja sen jälkeen hän oli kerran kieltänyt minua niin äreänä, etten ollut uskaltanut kysyä uudelleen pitkään aikaan. Se ei nimittäin myöskään ollut äidin tapaista. Kyllä hän saattoi olla väsynyt ja pahalla tuulella, hän saattoi ärähtää isälle, jos isä ei kuunnellut häntä tai unohti viidettä kertaa mitä oli pitänyt tehdä, mutta hän ei koskaan purkanut ärtymystään minuun ja Tristiniin. Olin ottanut sen itsestäänselvyytenä ennen kuin näin ensimmäistä kertaa Meean äidin – Meea oli Haarajoen toisella puolella asuva kaverini. Meean äiti huusi meille mutaisista jalkapohjista, siis *huusi*, ihan kuin

emme olisi kuulleet tai ymmärtäneet normaalia puhetta. Hän nalkutti kyynärpäistä pöydällä ja katsoi hirveän pahasti, kun pyyhin suuni hihaan, niin pahasti, että käytin lautasliinaa monta päivää. Minun äitini oli ihana äiti. Hänellä oli tapana piilottaa minun ja Tristinin syntymäpäivälahjat pitkin taloa ja puutarhaa, niin että jokainen syntymäpäivä oli yksi pitkä, ihastuttava aarrejahti. Hän toi minulle ja Tristinille sunnuntaikävelyiltään aina jonkin tuliais- sen – täydellisen tammenterhon, punapitsisen lehden, pudonneen ruusunnupun, sydämenmuotoisen sileän kiven. Hän nauroi vitseillemme ja kutitti kainaloitamme ja maalasi meille kaikki kuvat, joita keksimme pyytää. Mutta hänellä oli jokin omituinen hiusten pituuteen liittyvä päähänpinttymä. Tristininkin hiukset olivat pitkät, pyllyyn saakka, mutta ne olivatkin paljon paksummat ja kauniimmat kuin minun. Tristin piti hiuksiaan palmikolla ja antoi tyttöjen kiskaista sitä onnentoivotukseksi ennen jokipallopelejä. Ja täysin epäjohdonmukaisesti isän hiukset olivat lyhyet ja sojottavat kuin sänkipelto, ehkä siksi että hän olisi varmaan unohtanut pestä ne tai juuttunut letistään oven väliin joka kerta lähtiessään ulos. Viimeksi kun olin kärttänyt äidiltä lupaa hiustenleikkuuseen, hän oli sanonut: »Ei sitä koskaan tiedä, milloin tarvitset niitä», ja hiljentänyt minut väitteensä omituisuudella kuukausiksi. Mutta mihin minä voisin tarvita pitkiä karvoja? En ainakaan lämmikkeeksi Indarasian helteessä.

Siksi minä nyt seisoin saksen kädessä mohmatallissa ja hikoilin varjossakin litrakaupalla, siksi että olin jo kahdentoista, ja vaikka kuukautiseni eivät olleet vielä alkaneet, niin minusta tuntui hyvin selkeästi siltä, että ne alkaisivat *ihan kohta*, kohta minä olisin käytännöllisesti katsoen aikuinen nainen vaikkakin kertakaikkisen ruipelo, mutta yhtä kaikki kykenevä päättämään omista hiuksista – kai minä seisoin siinä saksien kanssa myös siksi, että Tristin oli sillä viikolla saanut kutsun Sisintran Magia-akatemian soveltuvuuskoekajaksolle. En ymmärtänyt asiasta paljon muuta kuin että hän ehkä lähtisi syksyllä pois kotoa, ja sitä minä en sietänyt

edes ajatella. Olin kuullut ennenkin, että meidänkin kylästämme lähti silloin tällöin lapsia Magia-akatemiaan, mutta olin kuvitellut heidän olevan erityistapauksia, pelottavia ja omituisia, ei sellaisia kuin Tristin! Kaikki olivat niin epämääräisiä koko jutusta. Äiti tuntui olevan huolissaan, muttei sanonut sitä, vaan se piti arvata hänen kireistä hartioistaan, enkä minä tajunnut, mikä ihmeen paikka akatemia oikein oli, ja miksei Tristin voisi vain jatkaa Loimuloiskeen kyläkoulussa niin kuin kaikki muutkin.

»Se on noitakoulu, etkö sinä sitä tiennyt?» Meea oli sanonut minulle, mutta olin arvellut, että hän valehteli niin kuin aika usein. En ollut uskaltanut vielä kysyä Tristiniltä, ja se tuntui kamalalta, koska Tristin oli ainoa ihminen jolta minä ihan aina uskalsin kysyä asioita, mitä tahansa asioita.

Joten minä leikkasin lettini niskasta poikki yhdellä huimavalla, horjuttavalla, melkein yhtä ahdistavalla kuin vapauttavalla napsauksella, sloink! Letti putosi jalkoihini likaisten pahnojen sekaan, käpertyi siihen hylättynä ja syyttävänä kuin taitettu keijunlilja. Tuijotin sitä pitkän aikaa ja tunsin, kuinka hikipisarat valuivat kylkiäni pitkin, mutten kuullut yhtään mitään, mohmien märehminen oli lakannut, lintujen sirkutus tauonnut, naapurin lasten kiljahdukset pihamaalta tukahtuneet, ja mietin rauhallisena että olenpas minä järkyttynyt. Hetken verran minusta tuntui kuin joku olisi ollut tallissa kanssani, jokin muunkinlainen tietoisuus kuin mohman, minusta tuntui kuin joku olisi rapistellut pimeimmässä nurkassa näkökenttäni laidalla. Mutta kun katsoin, siellä ei tietenkään ollut mitään, missä lie Pipkin taas oli. Katsoin taas irtonaista lettiä, ja se oli yhä siinä, se oli tehty, takaisin hiuksia ei voisi liimata. Tallin ainoa peili oli karpäsenkakasta sumea, ja sitä tihrustaen napsaisin otsahiukset poikki ennen kuin menettäisin rohkeuteni. Sitten lyhensin vielä roimasti poskieni sivuille laskeutuvia suortuvia – hiukseni olivat niin kevyet ja ilmavat ja suhisivat hauskaasti, kun liikutin päätäni! Nyt kun se kerran oli tehty, äiti voisi varmasti viimeistellä leikkauksen, tiesin kyllä että hän oli

siinä hyvä, hänhän se mohmien harjat yleensä leikkasi, vaikkeivät mohmat olleet meidän vaan naapurin Venjan ja Matvekin.

Ajattelin: *olen kauhuissani olen kauhuissani olen kauhuissani*, ja tajusin että minun oli heti mentävä ateljeehen, missä äiti oli maalaamassa, tai en uskaltaisi mennä sinne enää koskaan. Muutama masikka seurasi minua ulos, mutta kirmasi takaisin talliin, kun kuuli emänsä kutsuvan. Pip tuli minua vastaan tallin ovella ja hyppi innoissaan polviani vasten, nappasin sen syliini. Sen pienestä kehosta ei olisi panssariksi äidin moitteita vastaan, mutta se antoi minulle silti hiukan rohkeutta. Talli oli meidän ja Matvekin perheen talojen välissä, siitä oli ihan lyhyt matka. Yritin vakuutella itselleni, että ehkä äiti tykkäisi uudesta kampauksestani enemmän kuin oli itsekään osannut arvata. Aurinko korvensi suojatonta, säikähäntä niskaani, taivas oli valtava ja sininen ja paljas, kuu ja muu olivat näkymättömissä ja pilvet vetenä joessa. Minulle tuli omituinen tarve koputtaa ateljeen oveen, mutta se oli typerää, eihän meidän tarvinnut koskaan koputtaa. Avasin oven. Äiti oli selin minuun, sivellin sojotti kohti taivasta, hän mietti mitä maalaukselle seuraavaksi pitäisi tehdä. Vastaus tuli aina lopulta, itsestään.

»Hei äiti.»

»Hei Pau», äiti sanoi kääntymättä. »Miten menee?»

»Katso itse.»

Äiti kääntyi minua kohti. Ateljeessa oli suuret ikkunat joka seinällä, sisällä ei ollut juuri hämäämpää kuin ulkonakaan, ja saatoin nähdä ihan tismalleen, kuinka äidin hajamielisen iloinen, odottava ilme muuttui kauhistuneeksi, kuin joku ulkopuolinen olisi silmänräpäyksessä vaihtanut hänen kasvonsa. En ollut koskaan nähnyt äidillä sellaista ilmettä, en edes silloin, kun mohmanmasikka putosi Haarajokeen, ja äiti oli hetken aikaa hirvään peloissaan, kunnes masikka saatiin pelastettua jokipalloverkoilla. Sivellin lipesi äidin kädestä ja kimposi pehmeästi maalattiasta, läiskäisi roiskeen purppuraista maalia hänen paljaille varpailleen. Äiti horjahti kuin häneen olisi osunut kova tuulenpuuska, hän haparoi kädellään

taaksepäin ottaakseen tukea jostain, hänen sormensa sohaisivat maalauksen märkää pintaa.

»Mitä sinä olet tehnyt?» hän kuiskasi, vaikka oli erityisen selvää, että me molemmat tiesimme, mitä olin tehnyt.

Pip rimpuili sylissäni, ja minun oli pakko päästää se alas. Se kipitti korvat luimussa ulos ovesta, varmaankin talon alle, sinne se aina pakeni, kun oli tiedossa ikävyyksiä. Aloin pelätä, että tiedossa olisi ikävyyksiä.

»Minulla on uusi kamppaus», sanoin typerästi, ja tunsin kuinka hymyni käpristyi irvistykseksi.

Äiti yritti kerätä itsensä, ravisti päätään kuin karkottaakseen harhanäyn, mutta hänen lyhyttukkainen tyttärensä ei suostunut katoamaan.

»Miksi ihmeessä olet mennyt tekemään noin, Pau?» äiti sanoi ja harppoi minua kohti niin, että minun teki mieli astua syrjään. Hän tarttui hiuksiini ja käänteli päätäni melkein kovakouraisesti, kuin etsien, eikö lettini sittenkin ollut jossain piilossa? Tunsin, kuinka kurkkua alkoi kiristää. Kaikki meni ihan pieleen. »Miten olet saattanut leikata hiuksesi, ja vielä *nyt*?»

»Miten niin nyt?»

Minua pelotti äidin ääni, joka vapisi kauhusta tai raivosta, minua pelotti se miten painava oli sana *nyt* hänen suussaan, en minä tiennyt, mitä *nyt* tapahtui! Äiti tarttui hartioihini ja tuijotti minua silmiin yläviistosta, hän oli niin... hurja! Liian kiihkeä, ei yhtään äitimäinen!

»Missä ne ovat?» hän tiukkasi. »Missä hiuksesi ovat?»

»Tallissa», sanoin ja silloin minulta pääsi itku, en vain pystynyt kestäämään sitä, miten hullu äiti yhtäkkiä oli ilman mitään syytä.

Äiti säntäsi ovelle kuin hakeakseen hiukseni, jotta voisi pakottaa ne kasvamaan takaisin kiinni nyrhittyihin latvoihini, ja sitten hän tajusi, että itkin, ja pysähtyi. Hänen liikkeissään oli nykivää päättämättömyyttä, jollaista en ollut koskaan nähnyt, äitihän tiesi aina mitä tehdä ja miten toimia.

»En vain ymmärrä, mikset voinut totella minua», hän sanoi selkänä takaa.

Mutta minä en ymmärtänyt yhtään mitään.

»Miksi?» ulisin. Itkin jo kuin pikkukakara ja maistoin suussani suolaisen rään. »En tajua mitään enkä tajua, mikset voi selittää! Minä halusin vaan nätin kampauksen!»

Ja kun äiti tuli halaamaan minua, hän oli taas normaali äiti, minun äitini, Alesiana Harsta, taidemaalari ja mohmanhoitaja, iiriksen ja piparjuuren tuoksuinen.

»Anteeksi», hän kuiskasi. »Minä pelästyin sinut. Ei ollut tarkoitus. Mennään juomaan mehua.»

Me menimme juomaan mehua. Äiti leppyi. Mutta hän ei selittänyt, hän ei tehnyt minulle ymmärrettäväksi yhtään mitään. Hän suostui tasoittamaan latvani, mutta kun katsoin häntä kylpyhuoneen peilin kautta minusta tuntui, että jokainen saksien napsahdus tuotti hänelle kipua, ja minua itketti taas. Hän alkoi puhua Sisintran kesämarkkinoista väkinäisen reippaana eikä antanut minulle tilaisuutta esittää kysymyksiä. Lopulta Pip tuli piilostaan, mutta vilkuili yhä äitiä epäluuloisena. Tristin kirosi minut nähdessään ja asetteli sitten kiireesti kasvoilleen huoletoman virneen, sen jota hän käytti valehdellessaan. Ja kun isä tuli illalla kotiin, hän säikähti silminnähdessä, katsoi minua kuin kuollutta, ja kysyi äänettömästi äidiltä jotakin pelkillä silmillään, niin kuin hän joskus teki. Äiti pudisti päätään, ja siihen yhteen edestakaiseen liikkeeseen tiivistyi koko hänen pettymyksensä. He kumpikin suokottivat minua hellästi toivottaessaan hyvää yötä, mutta itkin itseni uneen, ja Pip nuoli kyyneliä poskiltani sitä mukaa, kun niitä valui.

1

Sanoin, että kaikki alkoi siitä, kun leikkasin hiukseni. Se ei tietenkään pidä paikkaansa, mutta se oli minun nähdäkseni ensimmäinen *omituisuus*. Sen jälkeen tapahtui vielä paljon tavallisia asioita, siedettävän tavallisia, ennen kuin alkoi kunnolla tapahtua outoja.

Äiti ei hakenut hylättyä lettiäni tallista, ei maininnut tapausta enää sanallakaan. Joskus huomasin hänen katselevan minua huolissaan, en tiennyt pelkäsikö hän minun tekevän jotakin kamalaa vai minulle tapahtuvan jotakin kamalaa. Mutta hän halasi ja suukotti minua niin kuin aina. Leikin Meean kanssa kuten ennenkin, vaikka aina en tosiaankaan pitänyt hänestä. Hän nauraa räkätti nähdessään uudet muka-sisintralaiset hiukseni, ja minä harmistuin ja heitin häntä mutakököllä, jonka hän ikävä kyllä väisti. Meea saattoi olla hirveän hauska, mutta hän oli myös epäluotettava. Hän uskalsi kiivetä mihin tahansa puuhun, hänen kanssaan ei koskaan ollut tylsää, mutta hänen mielestään oli lystikästä tehdä minulle kepposia, joista minä en tykännyt yhtään. Kerran me kiipesimme setripuuhun, jonka oksat alkoivat vasta useamman metrin päässä maanpinnan yläpuolella, käytimme apuna Matvekin viikunanpoimintatikkaita ylettääksemme niihin. Oli ihanaa katsella maailmaa niin korkealta, näimme koko Loimuloiskeen kylän levittäytyneenä y-kirjaimen muotoisen Haarajoen ympärille. Näimme pohjoisessa kohoavat kukkulat, jotka pitivät meidät turvassa rankimmilta kesäsateilta – äiti ei halunnut asua missään, missä sadekausi oli kovin voimakas. Idässä häämötti Kutukatveen

soisen maaperän yläpuolelle paalujen varaan rakennettu hökkeli-
kylä. Kaukana eteläisessä horisontissa olimme jopa näkevinämme
Sisintran kaupungin siluetin, tosin emme voineet olla varmoja
siitä, oliko se vain kangastus tai ukkospilvi. Tiesin, että jossain
Sisintran takana aukeni merenranta, mutta sitä ei pystynyt edes
kuvittelemaan Loimuloiskeesta saakka, saati sitten sitä, että isän
kertoman mukaan rantaviiva vietti lounaaseen niin pitkälle, että
koko Indarasia oli melkein kolmetuhatta kilometriä pitkä!

»Minä muutan asumaan tuohon taloon», Meea sanoi, ja minä
valitsin hienomman Loimuloiskeen talon, ja sitten hän yritti valita
vielä hienomman. Vaikka oikeasti minä aioin muuttaa Sisintraan
ja ryhtyä kaupunkilaiseksi! Meea kiipesi alas ensin, ja ennen kuin
ehdin alkaa laskeutua, hän otti tikkaat mukaansa. En suostunut
antamaan hänelle sitä nautintoa, että olisin huutanut hänen
peräänsä saati sitten itkenyt, katsoin vaiti ja vihasta kiehuen hänen
virnettään ja yhä etäämmäs kulkevaa hahmoaan. En tiedä kauanko
olin puussa ennen kuin Meea tuli takaisin, olin koko ajan *melko*
varma, että hän tulisi. Minun oli pakko pissata leveällä oksalla
tasapainotellen, palavan maan kiitos kukaan ei nähnyt minua kyy-
ristelemässä pylly paljaana puussa. Kun Meea lopulta tuli takaisin
ja asetti tikkaat paikoilleen, kipusin alas ja kävelin pois sanaakaan
sanomatta, kasvot kovana kuin tiiviiksi pakkautunut savi. Meealla
oli hyvät ja huonot puolensa.

Sinä kesänä me purjehdimme muiden Loimuloiskeen perhei-
den tavoin Haarajokea pitkin Sisintran markkinoille kuten aina.
Taksivenekuljetuksia lisättiin markkinapäivinä, ja joki oli täynnä
veneitä. Vain harvoilla loimuloiskelaisilla oli oma vene, meilläkään
ei ollut, mutta emme me sitä tarvitseetkaan, kun lähilaituris-
tamme lähti kuljetuksia kumpaankin suuntaan jokea monta kertaa
päivässä. Istuin matkat useimmiten hiljaa ja vain katselin, kuinka
maisema kulki ohi. Haarajoen vesi oli paikoin kellertävää, välillä
jopa ruskeaa, joenpientareet olivat niin täynnä levää ja lumpeita,
ettei voinut erottaa, missä vesi loppui ja ranta alkoi. Suuret oranssit

ja valkoiset karpit vilkuttivat eviään pinnan alta, köynnöskasvit kurottelivat toisiaan kohti veden yllä.

Äiti osti markkinoilta uusia öljyvärejä ja pensseleitä, ja isä painavia kirjoja, jotka kertoivat kaloista ja vesikirpuista ja niin pikiriikkisistä vesiolioista, ettei niitä saattanut edes nähdä – isä oli jokitutkija. Hän osti myös kolme suolamunkkia ja söi ne perätysten, vaikka äiti sanoi: »Eekos, tuo on ällöttävää.» Toljotin ympärilleni kuin vähäjärkinen, Sisintrassa oli yksinkertaisesti liikaa nähtävää. Ihmisiä oli niin paljon! Oli mustia, pähkinänruskeita, oliivinvärisiä ja kellertäviä kasvoja, hiuksia oli mustan lisäksi kaikkia ruskean sävyjä ja siellä täällä vaaleaakin, ja yhdellä naisella näin ihan valkeat hiukset, vaikka hän ei ollut vanha, ja katselin suu ällistyksestä raollaan. Ääniä oli enemmän kuin pystyin kuuntelemaan, mausteiden tuoksut saivat minut aivastelemaan. Ja taloja oli joka paikassa: ne näyttivät tyrkkivän toisiaan kyynärpäillään ja kipuavan toistensa niskaan, niin ahtaasti vieretysten ja päällekkäin ne oli rakennettu. Melkein kenelläkään ei ollut omaa pihaa. Parvekkeilla oli pieniä viljelyspenkkejä, mutta eihän niistä saisi lainkaan tarpeeksi ruokaa! Teitä pitkin kulki juoksevien, kävelevien, polkupyöräilevien ja tanssahtelevien ihmisten lisäksi maanviljelijöiden mohmia ja vuohia, trubaduurien koulutettuja apinoita ja kesyjä lintuja, ja jakkien ja viidakkohärkien vetämiä raskaita vankkureita. Näin parkuvat kolmoset epätoivoisen isän työntämissä kärryissä, motkottavan ukon, joka kaatoi sangollisen vettä ikkunasta kadulle, korviani vihloi jonkun epätahtinen, kimeä laulu, ja jäin tuijottamaan yhteen likistäytynyttä nuorta paria – näytti siltä, että tyttö oli hukannut jotakin syvälle pojan suuhun ja käytti kieltään etsiäkseen sen. Ohitseni työntyi joukko kelta-asuisia tylyn näköisiä ihmisiä, Valokaartin edustajia. Tiesin että Tristin sanoi heitä kärtsäpartiolaisiksi, ja että heitä kulki nykyään kaikkialla Indarasiassa – olin joskus Lepytysten aikaan nähnyt heitä Loimuloiseksakin. Mutta en tiennyt mitä varten he partioivat, tai miksi minulle aina tuli hiukan huono olo, kun joku heistä tuli tarpeeksi lähelle.

»Nähdään kohta!» Tristin huikkasi.

Hän katosi ihmisvilinään, ja katsoin haikeana hänen peräänsä. Tristinillä oli helppoa, koska hän oli vahva ja nopea ja hauskanäköinen, hän oli hurjan hyvä jokipallossa, hän pystyi juttelemaan kenen kanssa tahansa ja osasi olla kohteliaampi kuin kukaan muu ikinä tapaamani neljätoistavuotias. Hänellä oli Sisintrassa paljon ystäviä ja Loimuloiskeessa tietysti vielä enemmän. En oikein tiennyt, mikä oli mennyt pieleen, kun Tristin oli »niin hyväkäytöksinen nuori mies», kuten pitsinkaupustelijamummit ja maustekauppiat veivattavissa jollissaan aina sanoivat, ja minä olin kiusaantunut ja tökerö, möläyttelevä ja nolosteleva. Eikä Tristin ollut edes koskaan pahalla tuulella. Hän saattoi olla hiukan sekava ja unohdella asioita niin kuin isäkin, mutta isä oli hidas kuin valuva hunaja ja Tristin taas pirskahteleva ja ryöpsähtelevä. Kaikki rakastivat Tristiniä. Olisin varmaankin ollut hänelle katkera, ellen olisi itse rakastanut häntä kaikista eniten.

Minulla ei ollut muita hyviä kavereita kuin Meea, ja niin, Meea ei aina ollut kovin hyvä kaveri. Pip oli mukanani minne tahansa meninkin, ja minä kyllä kerroin sille kaikki huoleni, se osasi lohduttaa painamalla päänsä rintaani vasten, se osasi pitää hauskaa tarvittaessa, mutta puhua se ei osannut. Tristin oli minulle aina kiltti, mutta ei hän kuitenkaan jaksanut koko aikaa leikkiä pikkusiskonsa kanssa, ja syksyllä hän lähtisi pois! Katselin Sisintran yhteen pakkautuneiden sinitilikatkojen ylle kohoavaa muuria, jonka takaa pilkkottivat Magia-akatemiaan kirkkaanväriset tornit.

»Miksi sinä menet sinne?» olin kysynyt Tristiniltä. »Mikset voi jäädä kotiin niin kuin minäkin?»

»Ei sitä tiedä pääsenkö oikeasti Magia-akatemiaan opiskelemaan», Tristin oli selittänyt, »joten älä vielä hötkyile. Siellä on kahden viikon koeaika ja sen jälkeen pääsykoe, vasta sitten saan selville, ottavatko ne minut sisään.»

»Ihan varmasti ne ottavat sinut», murjotin, kaikki halusivat Tristinin.

»Ehkä, ehkä ei.»

»Onko se oikeasti noitakoulu?»

»Noitakoulu! Hahhah! No, onhan se kai. Siellä opetetaan taikomista.»

»Älä viitsi. Et sinä osaa taikoa.»

»En vielä.»

Ja se miten huolettomalta Tristin oli näyttänyt, ja huolettoman ilmeensä alla yhtä jännittyneeltä kuin ennen jokipallon aluemestaruusturnausta, sai minut vieläkin hytisemään helteessä. Tämä oli iso juttu. Tristin oli astumassa maailmaan, josta minä en ymmärtänyt yhtään mitään, ja se pelotti minua! Pelotti kun kuvittelin, mitä kaikkea vaarallista Tristinille voisi tapahtua, mutta ennen kaikkea pelotti siksi, että sitten olisi jotakin mitä me emme voisi mitenkään jakaa, tapahtumia joista hän ei tulisi minulle kertooneeksi vaikka kirjoittaisi joka viikko, asioita joita en voisi käsittää, koska minä jäisin Loimuloiskeeseen ja opiskelisin vain laskentoa ja mohmanhoitoa ja puiden nimiä.

Taikuus oli jotakin, mikä oli aina ollut minulle tuttua mutta käsittämätöntä, luonnollista mutta mahdotonta ymmärtää, vähän niin kuin se että taivaalla oli aurinko, joka lämmitti meitä ja öisin sulki silmänsä, se että kuu kiersi maan kerran kuukaudessa ja muu kerran vuorokaudessa, välillä ne asettuivat auringon eteen ja hetken ajan päivä oli harmaa ja varjoton. Niin oli tapahtunut aina, mutten voinut ymmärtää miten ja miksi. Niin kauan kuin muistin ja varmasti kauemminkin äiti oli kertonut meille iltasatuja mahtavista noidista ja velhoista ja myös ihan tavallisista ihmisistä, jotka osasivat taikoa, lapsista niin kuin minä tai Tristin. Olin jo jonkin aikaa tiennyt, että ikätovereideni vanhemmat sisarukset hakivat hedelmättömyystaikoja Kutukatveen kylän vanhoilta maageilta kun löysivät ensimmäiset seurustelukumppaninsa, ja sitten myöhemmin naimisiin mennessään he hakivat hedelmällisyystaikoja. Naapurinkin peltoja oli käynyt muuttaman vuoden takaisten suurtulvien aikaan kuivattamassa kaksi

velhoa taikakeinoin, he olivat nostaneet suolakiteitä läpimärästä maasta ajatuksensa voimalla. Kerran olin nähnyt, kuinka yksi hedelmäkauppias rätsäytti taian keskelle päin rynnivän krokotiilin naamaa, kuin pienoiskokoisen salaman! Ja tietysti olin kuullut tarinoita Loimuloiskeen Madariasta, Petetystä Äidistä: naisesta, jonka oma tytär oli muinoin kuollut lapsivuoteeseen, ja siitä julmistuneena Madaria oli tehnyt mahtavan taian, joka vaikutti kylässä ja sen lähiseuduilla vieläkin. Olin nähnyt sen omin silmin molemmilla kerroilla, kun naapurin Venja oli ollut raskaana: hän oli puhkunut terveyttä ja energiaa, hän oli ollut vahva kuin vetojuhta. Väitettiin, että Loimuloiskeen äänestysaukiota ympäröivät valtavat kivipilarit olivat lasta kantaneiden naisten pystyttämiä. Isä pilaili joskus, ettei ollut halunnut kolmatta lasta, koska äiti oli raskaustaian alaisena ollut liian pelottava. Mutta olin ajatellut suurimman osan siitä olevan vain legenda, taikuuden kuului asua unissa ja tarinoissa, ja nyt Tristin oli kaiken keskellä, *minun* Tristinini!

Olin kysynyt ruokapöydässä, miksi juuri Tristin kutsuttiin Magia-akatemiaan. Loimuloiskeesta ei päässyt sinne vuosittain kuin muutama lapsi.

»Muistattehan te, että mumma osasi taikoa», äiti sanoi huolettomasti.

»Mitä?» älähdin, mutta Tristin ei sanonut mitään, he olivat näköjään jo puhuneet asiasta äidin kanssa.

»Meidän mumma? Oliko hän...» en tiennyt oikeaa sanaa, »taikoja?»

»Kyllä, Pau. Syöhän nyt.»

»Mutta sinä et osaa taikoa?» kysyin.

»En», sanoi äiti, ja hän vaikutti jotenkin äkeältä.

Ehkä hän oli kateellinen Tristinille, kun taikataipumus oli hypännyt hänen ylitseen. Olin kuullut niin voivan käydä, kun tarkemmin ajattelin. Mutta en millään muistanut, että olisin koskaan nähnyt mumman taikovan.

Mutta sinä päivänä kesämarkkinoilla taikahuoleni korvautuivat ulkonäköhuolilla, kun huomasin, että puoli vuotta sitten muodissa ollut polkkatukka oli auttamatta vanhanaikainen. Nykyään kaikilla nuorilla naisilla oli vielä lyhyemmät hiukset, takaa ja korvien päältä melkein olemattomat, otsalle kiharoina laskeutuvat. Ja tajusin, että vaikka minulla olisi ollutkin sellainen tukka, en olisi silti mennyt sisinralaisesta edes hämärässä – minulla ei ollut kalliita meripihkakoruja eikä tulisi varmaan koskaan olemaan, housuni olivat aivan väärin leikatut ja paita vääränvärinen, askeleeni rytmi ja ryhtini olivat vääränlaiset. Maalaiset erotti kaupunkilaisista välittömästi, ja oli tuskallisen selvää, kumpaan joukkoon minä kuuluin. Äkkiä minua ei huvittanut enää mikään kojuista, ei käsinveivattava maailmanpyörä, eivät keskusaukion tanssiesitykset. Ostin pomelojuustoleivoksia ja menin aikaisin takaisin satamaan. Pip istui takajalkojensa päällä ja odotti osuuttaan pienet kypälät ojossa, kun söin ja murjotin. Katselimme katkerina Magia-akatemiaan tuulessa lepattavia viirejä.

Kosteat helteet vyöryivät päälle, vietimme Tristinin kanssa enemmän aikaa joessa kuin maalla. Aina kun olimme uimassa, hän oli erityisen huomaavainen, katsoi, etten mennyt liian syvälle tai lähellekään paikkoja, joissa virtaus oli voimakas. Valitin ettei hänen tarvinnut hössöttää, mutta salaa olin tyytyväinen jokaisesta huomionosoituksesta, joita jo keräsin varastoon. Keskipäivisin kävin silittämässä ötökät pois mohmien kainaloista. Kärpäset olivat rai-vostuttavia mutta mäkäräiset vihamielisiä, ne olivat kaivautuneet lämpimään mohmannahkaan, ja häiritynä kohosivat puremaan päänahkaani. Matvekin perheellä oli parikymmentä mohmaa, me saimme niin paljon maitoa kuin tarvitsimme, ja jos joku mohmista kuoli, saimme lihaa. Oli inhottavaa rapsutella mäkäräisiä pois niiden kaivamista verisistä haavoista, mutta mohmat kihnuttivat minua turvallaan kiittollisena, ja jatkoin päättymätöntä urakkaani. Sitä paitsi olin pari kertaa onnistunut säikäyttämään Meean oikein

kunnolla, kun olin teeskennellyt, että mohmanveri käsissäni oli omaani.

Kesä oli pitkä ja hidas ja ihana, ja ihan liian nopea ja surullinen. Aurinko lämmitti ihoni tummemman ruskeaksi ja ruohon keller-täväksi. Sisintran makuun liian pitkää tukkaani ei saanut letitettyä, se valui silmilleni, ja minusta tuntui, ettei se kasvanut ollenkaan. Jokaista kesämyrskyissä kaatunutta puuta kohti Loimuloiskeen väki istutti kaksi uutta, ja osallistuimme perheeni kanssa talkoisiin, joissa kuolleet puut siunattiin ja sitten jaettiin niiden kesken, jotka tarvitsivat rakennusaineita tai joilla oli vähiten polttopuita. Äiti ja isä kutsuttiin kaikkien Loimuloiskeen aikuisten kanssa äänestämään siitä, pitäisikö eteläisen Indarasian hupenevaa mungokantaa yrittää elvyttää antamalla enemmän shakaalinmetsästyslupia – meidän kylänvanhimpamme matkustaisi sisämaan Äänestyspaviljonkiin, missä kaikkien Indarasian kylien ja kaupunkien edustajat esittäisivät puheenvuoronsa ja osallistuisivat lopulliseen äänestykseen. Sitten Liekinsuojelijat, Indarasian rauhanvartijat, katsoisivat, että tehtyä päätöstä noudatettaisiin.

Eri kauppasesongit tulivat ja menivät kuten aina, ensin saapuivat kirsikkaveneet ja sitten suurimopaatit, heinäkuussa suuret viljalaivat, jotka hädin tuskin mahtuivat Haarajokeen, loppukesästä mehevät mangot. Vieraiden kaupunkien kauppiaat ostivat Loimuloiskeesta kuivattua mohmanlihaa ja juustoa, riisiä, jakkihedelmiä ja santelipuuöljyä. Äiti sai myytyä muutaman maalauksen, ja isä vaihtoi havaintoja kalakannoista. Kauppiaiden lapset loikkivat veneistä veteen ja leikkivät meidän kylämme lasten kanssa, ei tosin minun kanssani, koska minulla ja Pipillä oli kiireitä.

Vietimme pimennysjuhlia niin kuin joka vuosi. Ensimmäisenä päivänä osallistuimme Lepytykseen Loimuloiskeen täydellä äänestysaukiolla. Minulla ja Tristinillä oli hunnutetut hatut ja äidillä ja isällä nokilasit silmillään, niin että saatoimme katsella muuta, joka alkoi lipua auringon eteen. Lauoimme koko sen ajan kun pimennystä kesti, seisoiimme neljässä suuressa sisäkkäisessä ringissä

ja siirsimme soihtuja kädestä käteen. Niitä kiersi väkijoukossa sekä myötä- että vastapäivään, ja piti varoa visusti, ettei sytyttänyt itseään tuleen varsinkin, jos sattui saamaan kaksi soihtua samaan aikaan. Tiesin, että aikaisemmin Lepytykset olivat olleet hurjempia juhlia, niissä oli tanssittu ja kiljuttu ja loikittu tulimuurien yli, ja niihin oli kuulunut olennaisena osana taikominen, mutta nykyään se ei ollut suotavaa. Näin nytkin yhteisriihen edustalla muutamia keltapukuisia valokaartilaisia – tai kärtsäpartiolaisia, niin kuin Tristin sanoi – vahtimassa, että kaikki sujui niin kuin piti. Liekin-suojelijoita sen sijaan ei näkynyt missään, tai ainakaan he eivät olleet pukeutuneet vihreisiin pukuihinsa: eihän heitä tarvittukaan, ellei joku ollut pulassa. Tanssiminen ja taikominen olisi ollut jännittävämpää, mutta minä pidin siitä, kun ihmiset keskittyivät laulamiseen ja soihdunsiirtämiseen ja katselivat taivaalle niskat kenossa, eikä kukaan kiinnittänyt minuun huomiota. Olin ihmismassan keskellä mutta rauhassa. Lepytyksen jälkeen menimme kotiin, istuimme kymmenien ulkotulien ja kynttilöiden keskellä puutarhassa, paistoimme kasvisvartaita ja maisseja ja omenoita nuotiolla ja katselimme liekkejä, jotka olivat melkein läpinäkyviä auringonpaisteessa, kun muu oli taas jatkanut matkaansa. Seuraavina pimennyspäivinä suoritimme pienoiversio Lepytyksestä omissa puutarhassamme aina keskipäivän pimennyksen aikaan, ja isä meni töihin vain illoiksi.

Me Loimuloiskeen asukkaat näimme auringonpimennyksiä aina keskikesän tienoilla parinkymmenen päivän ajan, ja tiesin, että jossakin kaukana etelässä meren takana niitä näkyi keskitalvella. Jokaisen aurinkoisen päivän keskellä muutaman minuutin reikä pimeyttä. Olin tottunut auringonpimennyksiin – olinhan nähnyt niitä vauvasta asti – ja silti tavallaan en kuitenkaan ollut. Miten siihen saattoi tottua, että päivä ympäriltä katosi? Tiesin kyllä, etteivät taivaankappaleet olleet litteitä, mutta saatoin uskoa sen tosissani vain silloin, kun näin omin silmin muun lipuvan auringon eteen. Sen pyöreäden tajusi vain aurinkoa vasten vähän ennen kuin kaikki

kävi harmaaksi, tuli kylmä keskellä kesää. Linnut hiljenivät ja apinat vetäytyivät suurten lehtien alle suojaan. Niskakarvani nousivat pystyyn, hytisin äidin kainalossa. Ja kun valo taas vuosi taivaalle hitaasti kuin vesiväri kastellulle paperille, minusta oli käsittämätöntä, että niin helposti saattoi jälleen olla päivä, enkä voinut olla varma, oliko pimennys tosiaan tapahtunut, paitsi kun katsoin Tristinin hurmioitunutta ilmettä ja selittämättömiä kareita äidin kasvoilla. Vaikka emme tanssineet ja taikoneetkaan, meidän tapamme juhlia jokakesäisiä pimennysjaksoja oli lähellä vanhan kansan tapaa, noitien ja shamaanien, tulen tapaa. Suurin osa loimuloiskelaisista rukoili kuu- ja muujumalia, he juhlivat laillamme nuotioiden valossa ja osallistuivat Lepytykseen. Mutta oli niitäkin perheitä, jotka vuorasivat talonsa luonnottomasti loistavalla fosoralla ja sulkeutuivat lukittujen ovien taakse melkein koko pimennysjakson ajaksi, pistivät päänsä ulos vain, kun aurinko aamulla varmasti paistaa porotti.

»Pikilapset näkee teidän tulet ja hiipii teidän kimppuun ja polttaa teidät karrelle», Meea oli valistanut minua kerran, kun olimme vertaillleet perheidemme erilaisia juhlaperinteitä.

»Teidän talonne on paljon räikeämpi, sen ne näkevät ja tulevat teille», olin sanonut, mutta Meea oli ilmoittanut pilkallisena, että *kaikki* tiesivät pikilasten pelkäävän fosoraa, ja Sisintrassa *kaikki* käyttivät sitä ollakseen turvassa pimennysten aikana.

Mutta kun kysyin asiasta äidiltä, hän näytti hyvin tuntemaani ilmettä, joka tarkoitti *Välillä en kerta kaikkiaan jaksa sitä, miten typerää ihmiset osaavat olla*. Hän katsoi minua tiiviisti silmiin ja lupasi, että minulla ei ollut mitään pelättävää. Silloin kun äiti puhui sillä tavalla, ei voinut muuta kuin uskoa. Mutta silti minusta joskus pimennysjuhlien aikaan tuntui kuin hänkin olisi odottanut jotakuta saapuvaksi. Ei peloissaan, mutta kiihdyksissään kyllä.

Tristin lähti koejaksolleen Sisintraan elokuun alussa. Hänellä oli uudet housut ja isän vanha, kavennettu paita, ja hän näytti

omituisen vakavalta ja viralliselta astuessaan venetaksiin Liitulaiturilta. Hän oli yksin, mutta seuraavalta laiturilta nousisi kyytiin eräs Loimuloiskeen tyttö, ja sitä seuraavalta vielä yksi poika. Vain kolme lasta koko kylästä oli saanut kutsun koejaksolle. He olivat erityisiä. Minä en ollut. Tiesin, että vasta sinä vuonna, kun täyttää neljätoista, oli ylipäättään mahdollista saada Magia-akatemiaan kutsu, mutta olin jo etukäteen varma, etten tulisi sellaista koskaan saamaan, ja samalla toivoin salaa jossakin hyvin syvällä itseni sisässä, toivoin huutamalla ääneti, ja vihasin itseäni koska toivoin. Minä itkin. Isä piti minua kainalossa. Tristin nielaisi ja heilutti ja muisti sitten hymyillä. Meidän kaikkien tulisi kauhea ikävä Tristiniä, mutta sen lisäksi äiti ja isä olivat huolestuneita, he eivät sanoneet mitään, mutta näin sen. He eivät pystyneet salaamaan minulta yhteen puristettuja huuliaan tai paidanelmaa hypisteleviä sormiaan, vaikka he väittivätkin, että olivat ylpeitä Tristinistä, ja että kaikki menisi varmasti hyvin.

Kun reilu pari viikkoa myöhemmin saimme kirjeen, että Tristin oli hyväksytty oppilaaksi Sisintran Magia-akatemiaan, vannon, että äiti oli ihan yhtä surullinen kuin minäkin.

*Ne halusivat siepata minut ja
kaikki, jotka olivat kanssani
tekemisissä, eikä kukaan
selittänyt minulle miksi.*

Paun äiti kauhistuu, kun Pau leikkaa takareisiin ulottuvan lettinsä. Syytä äiti ei kerro, eikä se ole ainoa asia, joka Paulta salataan. Kun Pau saa 14-vuotiaana kutsun Magia-akatemiaan, hän pääsee osalliseksi ihmeelliseen taikomisen maailmaan, ja salaisuuksien ovet alkavat aueta. Uudet tuttavuudet saavat Paun sydämen läpättämään, ja pelottavat pikilapset rapistelevat varjoissa. Salaperäinen Nubya tuhatkuoleva on antanut Paulle lapsuudessa ainutlaatuisen lahjan – vai onko se sittenkin kirous?

Siiri Enorannan edellinen nuortenromaani *Surunhauras, lasinterävä* (2015) voitti Topelius-palkinnon ja oli Lasten- ja nuortenkirjallisuuden Finlandia -ehdokkaana. Enoranta on saanut teoksistaan kolme kertaa Tampereen kaupungin kirjallisuuspalkinnon ja ollut Kuvastaja-, Topelius-, Runeberg- ja Tulenkantaja -palkintoehdokkaana.

